

Лекција 24: ОСМАНСКО ЦАРСТВО и ПОЧЕТАК ТУРСКИХ ОСВАЈАЊА

1* Порекло Турака.

Турци су номадски коњанички народи из централне Азије. Они су у 10 веку прихватили исламску веру.

2. Турци Селџуци.

Део турских племена – Турци Селџуци средином 11. века су освојили Блиски исток. Име су добили по свом вођи Селџуку.

3* Објасни појам Централна Азија.

Централна Азија је полупустињска област између Кине, Ирана и Каспијског језера.

4. Селџучко освајање Мале Азије.

Селџучки вођа Алп-Арслан уништио је византијску војску код града Манцикерта 1071. После тога у Византији је избио грађански рат а, Турци су освајили Малу Азију.

5. Селџучка држава.

Крајем 11. века Селџуци су освојили Малу Азију и тамо основали своју државу. Селџучка престоница била је у граду Иконијуму. Зато је држава названа Иконијски султанат. Ратобитни Селџуци запретили су да ће уништити Византију. Зато је цар Алексије Комнин затражио помоћ од папе што је био повод за Крсташке ратове.

6* Објасни појмове султан, султанат, емир, емират, бег, беглук.

Султан је турски цар емир или бег је кнез
Султанат је турско царство емират или беглук је кнежевина

7* Ко је емир Осман?

Емир Осман је оснивач Османске државе и родоначелник династије Османлија.

8. Оснивање државе Турака Османлија.

Удари крсташа и уграшњи сукоби ослабили су селџучку државу у Малој Азији. Зато се султанат у 13. веку распао на мноштво малих емирата. Једним од тих емирата завладао је емир Осман. Његова државица била је на обали Мраморног мора (преко пута Цариграда). Османови потомци ширили су своју државу на рачун Византије и суседних турских емирата.

9. Појава Османлија на Балкану.

Турци су на Балкан стигли у 14. веку. У почетку су били најамници византијских царева. Видевши расуло у балканским државама емир Орхан почиње освајање. Користећи земљотрес 1354, освојио је византијску тврђаву Галипоље (на обали мореуза Дарданелија). Турци су тако стекли своје прво војно упориште (базу) на Балкану. Из Галипоља су почели да освајају Балкан.

10. Султан Мурат I.

Османов унук султан Мурат I 1362. освоја византијски град Хадријанополис. Град је преименован у Једрене и претворен у турску престоницу. Једрене је турским четама било главно полазиште за нападе на балканске државе. Мурат I је основао јаничарску пешадију и увео данак у крви.

11* Подела турског друштва (становништва).

- а) аскер – спахије (ратници), чиновници, исламско свештенство
- б) раја – сељаци, већином покорени хришћани

12* Ко су спахије, шта је спахилук?

Спахије су турски феудалци (витезови) који су у рат ишли као коњаници.
Спахилук је феуд у Османском царству.

13. Врсте спахилука.

- а) тимари – су добијале обичне спахије
- б) зијамети – су добијали војни команданти
- в) хасови – су добијали султан, његови рођаци, високи чиновници

14* Како је уређена османлијска војска?

Османлијска војска подељена је на спахије – коњанике и јаничаре – пешадију.

15* Ко су јаничари, шта је данак у крви?

Јаничари су османлијска пешадија чије јединце су попуњаване помоћу „данка у крви”.
Данак у крви је отимање хришћанских дечака који су превођени у исламску веру и обучавани за јаничаре.

16* Која вера је била државна вера у Турској?

Исламска (муслиманска) вера је била државна вера у Турској.

17. Органи власти у Османском царству?

- а) султан – турски цар
- б) велики везир – султанов заменик, шеф Дивана
- в) везири – чланови Дивана (царског већа)
- г) Диван (Висока порта) – царско веће које саветује султана

18. Објасни тимарски феудални систем.

Султан је спахијама давао тимаре као плату за коњаничку војну службу. Спахија није био власник Тимара. Он је само сакупио порез од раје на тимару. Власник тимара је султан који је у сваком часу могао да одузме тимар спахији. Тако је султан је обезбедио верност својих спахија.

19 Шта је омогућило османлијска освајања?

- а) тимарски феудални систем.
- б) унутрашњи сукоби у хришћанским државама.
- в) лоша војна организација хришћанских војски.

20. Мане европског феудалног система.

Европски хришћански феудалци били су власници феуда. Европски владари нису могли одузети феуде својим вазалима, па су у рату зависили од њихове добре воље.

21. Које европске државе су биле прве на удру Османлија?

Византија, Бгарска и Србија.

22. Српско царство у време цара Уроша Нејаког.

После смрти цара Душана власт је преузео његов неспособни син Урош V Нејаки. Непокорне српске велможе одмах су почеле су да комадају државу. Први се одметнуо царев полустриц Симеон, па затим ујак Јован Асен, и мајка царица Јелена ... Тажећи савезника млади цар је пао под утицај браће Мрњачевића. Старији Вукашин узео је титулу краља и прогласио се за савладара цара Уроша. Завидни великаши одметнули су се од цара. Прогласили су се самосталним господарима. Почели међусобне ратове за ширење сопствених државица.

23. Сукоби Мрњавчевића са Турцима.

Султан Мурат I освојио је долину реке Марице. Чим су се учврстили у Тракији Турци почели су да пљачкају област деспота Угљеше. Угљеша је затражио помоћ од свог брата краља Вукашина. Браћа су сазнала да је султан Мурат заузет ратом у Малој Азији. Зато су кренули да заузму Једрене и тако истерају Турке из Европе.

24* Маричка битка.

Битка се одиграла се у петак, 26.9.1371. код села Черномена на реци Марици, (недалеко од турске престонице Једрена). У бици су учествовале српска и турска војска. Српску војску предводили су краљ Вукашин и деспот Јован Угљеша. Турску војску водили су Лала Шахин-паша и Евренос бег. Иако двоструко бројнија (20 000 наспрам 11000) српска војска је поражена.

25. Опиши ток Маричке битке.

Бројнија, али недисциплинована српска војска улогорила се код села Черномена. Снажна олуја погодила је околину. Верујући да су безбедни, Срби су, оставили логор без страже. То су искористили Турци и у зору уз велику галаму напали српски логор. Буновни српски ратници били су уверени да их је напала огромна турска војска. Део Срба је страдао у борби, а део се подавио покушавајући да преплива реку Марицу. Деспот Јован Угљеша је умро израђаван турским стрелама. Вукашин је успео да побегне, али га је убио један његов вазал окривљујући га за пораз.

26. Последице Маричке битке.

После пораза Мрњавчевића на реци Марици Турци су се дефинитивно утврдили на Балкану. Вукашинову територију су раскомадали суседни српски великаши. Његовом сину Марку Краљевићу остао је само град Прилеп са широм околином. Да би се одржао Марко је био присиљен да постане турски вазал. Исту судбину имали су и његови суседи браћа Драгаши (Јован и Константин) госпо-дари источне Македоније. Султанови вазали морали су да постану и Византинци и Бугари.

1* Објасни појам Моравска Србија.

Кнез Лазар владао је Поморављем па се његова држава назива Моравском Србијом.

2* Где је била престоница кнеза Лазара?

Престоница кнеза Лазара била је у граду Крушевцу.

3. Успон кнеза Лазара Хребелјановића.

Лазар као дечак доведен на двор цара Душана да се обучава за витеза. Оженио се царевом рођаком Миицом и постао је ставилац цара Душана, а потом и цара Уроша. Незадовољан јачањем браће Мрњавчевића Лазар напушта царски двор. Узима титулу кнеза и почиње ширење породичног феуда.

4* Објасни појам ставилац.

Ставилац је племић (најчешће владарев рођак) који је служио владара приликом свечаних обеда.

5. Ратови кнеза Лазара.

Кнез Лазар се прво удружио са великим жупаном Николом Алтомановићем Војиновићем. Заједно су ратовали против Мрњавчевића. Међутим, њих двојица су се убрзо сукобила. Жупан Никола је покушао да убије кнеза Лазара. Лазар зато се удружује са краљем Твртком Котроманићем против свог бившег савезника. Велики жупан Никола био је заробљен и ослепљен. Твртко, кнез Лазар, Балшићи и Вук Брановић поделили су међусобно земље Војиновића.

6. Породична политика кнеза Лазара.

Кнез Лазар успео је да се ороди са Немањићима и постане царски рођак. Његова жена Милица била је потомак Немањиног сина Вукана. Лазар и Милица су имали два сина и пет ћерки. Лазар је своје ћерке удавао за околне владаре и тако склапао савезе. На пример, Мару је удао за Вука Бранковића, господара Косова и Метохије, а Јелену за господара Зете - Ђурађа II Балшића (син Страцимира Балшића и унук Балше I)

7* Наведи синове кнеза Лазара Хребелјановића.

Стефан и Вук Лазаревић

8* Наведи задужине кнеза Лазара.

Манастир Раваница (код Ћуприје) и црква Лазарица у Крушевцу (црква Првомученика Стефана)

9* Наведи задужбину кнегиње Милице.

Манастир Љубостиња (код Трстеника).

10. Црквена политика кнеза Лазара.

Душаново проглашење патријаршије и крунисање за цара изазвало је сукоб са Византијом. Васељенски патријарх је анатемисао (проклео) цара Душана, СПЦ и Србију. Зато су две цркве и државе биле у сукобу 30 година. Увиђајући турску опасност кнез Лазар је започео измирење са Византијом. То му је коначно успело 1375. када је изасланик васељенског патријарха дошао у Пећ. Ту је свечано признао српску патријаршију. Захваљујући томе Лазар је стекао велику подршку СПЦ.

10. Први сукоби Моравске Србије са Османлијама.

Пре коначног обрачуна са кнезом Лазаром Турци су хтели да провере снагу српске државе. Један турски одред упао је у Поморавље. Лазареве војводе - Витомир и Цреп Вукославић разбили су Турке код тврђаве Петрус (близу Параћина) на Божић 1381. Пет година касније Турци су поново упали у Србију. Овога пута дочекао их је лично кнез Лазар. Српски витезови предвођени војводама Радичем Поступовићем и Милошем Обилићем страховито их потукли код села Плочника (у Топличком крају). Турке је предводио Лала (учитељ) Шахин – паша.

11* Косовска битка.

Косовска битка одиграла се на празник Видовдан 28.6.1389. на пољу Косову недалеко од Приштине У бици су учествовале српска и турска војска. Србе је предводио кнез Лазар а Турке султан Мурат I. Оба владара су погинула а битка је завршена нерешеним исходом.

12. Распоред српске војске у Косовској бици.

Српска војска бројала је око 25 000 ратника (од тога око 5000 коњаника). У центру српске војске био је кнез Лазар. Десно од кнеза Лазара био је његов зет Вук Бранковић, а лево војвода Влатко Вуковић Војвода Влатко предводио је одред босанских Срба које је послао краљ Твртко. Срби су у први ред поставили оклопну коњицу, а иза ње пешадију.

13. Распоред турске војске у Косовској бици.

Турска војска имала је око 40 000 ратника (од тога око 10 000 коњаника). У центру турске војске био је султан Мурат I. Десно од султана налазио се његов млађи син Бајазит са европским јединицама, а лево његов старији син Јакуб са азијским јединицама. Османлије су у први ред поставили стрелце и пешадију, а иза коњанике.

14. Опиши ток Косовске битке.

Битка је почела рано ујутро јуришем српске коњице. Тешки оклопници Вука бранковића разбили су Јакубове азијске трупе, али су се заглавили у турској комори. (шатори, кухиња, товарни коњи, ками- ле..) 12 лазаревих витезова јурнуло је у центар турске војске и пробило се кроз јаничаре до султана. Јаничари убрзо све исекли, али је један од њих - Милош Обилић пре тога смртно ранио турског султана Мурата. Принц Бајазит успео је да склони очево тело у шатор и сакрије султанову смрт од турске војске. Захваљујући томе очуван морал турских ратника. Да би осигурао престо за себе Бајазит је наредио да убију његовог брата Јакуба. Током борбе Турци су успели да опколе и убију кнез Лазара. Схватајући да више не могу победити Вук Бранковић и Влатко Вуковић повлаче се из битке да сачувају војску за даље ратовање. Турски губици такође су били велики па је и Бајазит прекинуо борбу и вратио у Једрене да утврди своју власт.

15. Резултат Косовске битке.

Битка је завршена нерешеним исходом. Оба владара су погинула, а војске су претрпеле велике губитке. Ипак, битка је имала теже последице за Србе. Србија је изгубила најбоље ратнике које није могла брзо да надокнади, а њен владар постао је малолетни кнез Стефан Лазаревић.

16. Моравска Србија постаје османски вазал.

У јесен 1389. Србију је са севера напао угарски краљ Жигмунд Луксембург. Да би сачувала престо своје сину Стефану кнегиња је затражила помоћ од Турака. Султан Бајазит је послао војну помоћ кнегињи под условом да Србија постане турски вазал. Кнегиња се обавезала да плаћа султану новчани данак, и да српска војска да ратује на страни Турака. Споразум је потврђен 1390. удајом најмлађе Лазареве ћерке Оливере за султана Бајазита.

17. Смрт Вука Бранковића.

Супротно епској народној традицији Вук Бранковић није издао кнеза Лазара у Косовској бици. Историја је утврдила да је наставио борбу против Турака. Вук је тек је три године после Косовске битке постао Бајазитов вазал.

За разлику од Лазаревића и друге српске властеле Вук је био неверан султану. Стално је избегавао да ратује на страни Турака. Зато га је султан Бајазит после Никопољске битке затворио у тамницу и задављен. Земље Бранковића поделили су Бајазит и кнез Стефан Лазаревић.

18* Објасни покам Газиместан.

Газиместан је благо узвишење на коме се одиграла Косовска битка (на турском - место јунака).

1* Објасни појмове деспотовина и деспот.

Деспот је титула коју су византијски цареви давали својим рођацима.

Деспотовина је назив за Србију у 15. веку према титули коју су носили њени владари.

2* Где су биле престонице деспота Стефана Лазаревића?

Престоница деспота Стефана била је у Крушевцу, а после у Београду. (од 1405 до 1427.)

3. Битка на Ровинама.

Влашки војвода Мирча био је вазал угарског краља Жигмунда Луксембурга. Угрски краљ наредио му је да нападне турска утврђења у Бугарској. Да би обезбедио северну границу Бајазит је решио да покори Влашку. У турској војсци били су и српски вазали Марко Краљевић, Константин Драгаш, Стефан Лазаревић... Лукави војвода Мирча намамио је султанову војску у мочвару око реке Арђеш (17. 5.) 1395. и потукао је. У бици су погинули Краљ Марко и Константин Драгаш.

4. Турско освајање Македоније.

Марко Краљевић и Константин Драгаш погинули 1395. у бици на Ровинама. Султан Бајазит је то искористио и присвојио Македонију. Константинов син Јаков се потурчио (прихватио исламску веру) и под именом Јакуб-паша управљао Ћустендилом (некадашњим Велбуждом).

5. Крсташки поход против Османлија.

Охрабрен Бајазитовим поразом на Ровинама, угарски краљ Жигмунд покренуо је крсташки рат против Османлија. У лето 1396. у Будиму се окупила хришћанска војска (16 000 витезова) из целе Европе - Французи, Енглези, Немци, Пољаци и Угри. Крсташе су пратиле млетачка и ђеновљанска ратна флота. До јесени крсташки су стигли у северну Бугарску. Тамо им се придружио и Бајазитов неверни вазал видински цар (Иван Страцимир). Док је султан опседао Цариград, крсташка војска напала је Никопол - важну турску тврђаву на Дунаву.

6. Никополска битка.

Чим је сазнао за крсташки поход Бајазит је (са 15 000 ратника) дојурио у помоћ опкољеном Никополу. У турској војсци био је и Стефан Лазаревић (5000 српских коњаника). До судара две војске дошло је (25.9.) 1396. Не чекајући угарску војску самоуверени француки витезови јурнули су на Турке и убрзо били опкољени. Противнапад угарске коњице разбио је кнез Стефан Лазаревић са српским оклопницима. Срби су чак заробили и заставу краља Жигмунда. Крсташки зато помислили да је краљ мртав и кренули у безглаву бежанију. Тако су Турци однели велику победу. Краљ Жигмунд једва се спасио захваљујући млетачким бродовима. (Морао је да плови Дунавом до Црног мора па око целог Балкана да би се преко Дубровника вратио кући)

7. Последице Никополске битке.

Бајазит је 1396. заузео Видинско царство последњи остатак Бугарске. Видински цар Иван Страцимир је заробљен и убијен у турском затвору. Исту судбину имао је Вук Бранковић. Лукави Бајазит је област Бранковића поделио са кнезом Стефаном Лазаревићем и тако завадио Лазаревиће са Бранковићима.

8* Ко су Лазаревићи, а ко Бранковићи?

Бранковићи су синови Вука Бранковића и Маре Лазаревић – Гргур, Ђурађ и Лазар.
Лазаревићи су синови кнеза Лазара и кнегиње Милице – Стефан и Вук.

9* Ко су Татари?

Татари су мешавина Монгола и Турака, већином су исламске вере, и живе у централној Азији.

10. Тимур Ленк.

Тимур Ленк (хроми) или Тамерлан био је тарски владар. Створио је створио огромну државу између Индије и Мале Азије. Почетком 15.века скоро је уништио Османлијско царство.

11. Зашто је избио сукоб Османлија и Татара.

Султан Бајазит је после Никопољске започео је покорвање селџучких емирата у Малој Азији. Заплашени турски емири позвали су у помоћ татарског кана Тимура Ленка. Тако су Османлије дошле у сукоб са Татарима.

12. Ангорска битка.

Одлучујућа битка између Османлија и Татара одиграла се код града Ангоре у Малој Азији у лето 1402. Бајазит је имао око 40 000 ратника, Тимур душло више. На страни Османлија борио се одред Срба (око 5000) предвођених Лазаревићима и Бранковићима. Због издаје својих селџучких вазала Бајазит је опкољен. Кнез Стефан се неколико пута пробијао кроз татарске редове до Бајазита, али тврдоглави султан није хтео да се повуче са бојног поља. Турска војска доживела је страховит пораз, а Бајазит је заробљен. Задивљен јунаштвом Срба Тимур је наредио да им се врати оружје а затим их пустио на слободу.

13. Последице Ангорске битке.

После османлијског пораза код Анкаре Татари су страховито опустошили Малу Азију. Бајазит је идуће године умро у татарском ропству, а његова четири сина посвађали су се око власти. Грађански рат у Турској потрајао је више од десет година. Међутим, несложни хришћански владари то нису умели да искористе. Уместо да се удруже и протерају Османлије са Балкана они су ратовали и гинули за рачун завађеих турских принчева.

14. Проглашење Србије за деспотовину.

После Ангорске битке 1402. кнез Стефан Лазаревић свратио је у Цариград. Тамо се оженио царевом рођаком. Том приликом Византијски цар дао је српском кнезу титулу деспота.

15* Коју задужбину је подигао деспот Стефан Лазаревић?

Манастир Манасију (Ресаву) код данашњег градића Деспотовца.

16. Савез Десоптовине и Угарске.

Годину дана после Ангорске битке деспот Стефан је склопио савез са Угарском. Постао вазал краља Жигмунда Луксембурга. Угарски краљ дао је Стефану у феуд Београд, Мачву, Сребреницу и низ градова. Сем тога, обећао му је помоћ против Турака. Као угледаног ратника Жигмунд је примио деспота Стефана у Витешки ред Змаја, чији су чланови били најславнији ратници тога доба.

17* Територија Српска деспотовине у време Стефана Лазаревића.

- а) Моравска Србија – земље Лазаревића
- б) Косово и Метохија – земље Бранковића
- в) Зета – земље Балшића

18. Рат Србије и Венеције.

После смрти свога сестрића Балше Трећег деспот је наследио Зету.

Добијањем Зете 1421. деспот Стефан наследио је и сукоб Балшића са Венецијом. Рат је вођен око приморских градова. Мир је склопљен после 7 год поделом приморских градова између Србије и Венеције.

19. Унутрашња политика деспота Стефана.

Деспот Стефан владао је „чврстом руком”. Покорио је непослушне вазале и ојачао централну власт. У његово време почиње велики привредни успон Србије. Захваљујући рударској производњи развијају се градови, трговина и занатство. Највећи градови били су често уз руднике.

22. Највећи српски градови у време деспота Стефана.

- а) Ново Брдо в) Рудник г) Београд
- б) Трепча д) Сребреница

23. Књижевни рад деспота Стефана.

- а) песму „Слово љубве” (Реч љубави)
- б) Натпис на мермерном стубу на Газиместану
- б) Законик о рудницима (Новобрдски законик)

24. Смрт деспота Стефана.

Деспот Стефан умро је 1427. није имао сина власт је оставио свом сестрићу Ђурађу Бранковићу. Ђурађ није био деспотов син, па је султан Мурат II затражио да му преда Србију. Када је то Ђурађ одбио Турци су започели рат против Србије.

ЛЕКЦИЈА 27: ДЕСПОТ ЂУРАЋ БРАНКОВИЋ И ЊЕГОВО ДОБА

1. Породица деспота Ђурађа Бранковића.

Деспот Ђурађ Бранковић био је ожењем византијском властелинком Ирином. Са њом је имао петоро деце. Од њих су за нашу историју били важни:

- а) Гргур Слепи
- б) Лазар
- в) Стефан Слепи
- г) султанија Мара (жена султана Мурата II)

2. Споразум у бањи Тати.

Деспот Стефан одредио је свог сестрића Ђурађа за престолонаследника. Угарски краљ Жигмунд прихватио Ђурађа за свог вазала на састанку у бањи Тати. Међутим, захтевао је да му Ђурађ врати Београд јер није био сигуран да ли ће га Срби одбранити од Турака.

3. Споразум деспота Ђурађа и султана Мурата II.

Деспот Стефан није имао сина па је султан Мурат II сматрао је да Србија припада њему. Одбио је да призна деспота Ђурађа него је напао Србију и опустошио је. Давањем велике своте новца деспот је успео да одобровољи Турке. Султан је прихватио вазалство Србије, али под тешким условима. Деспот је сваке године морао да плаћа 50 000 златника и шаље 3 000 коњаника као војну помоћ сутану.

4. Султанија Мара Бранковић.

Споразум Србије и Турске потврђен је удајом Ђурађове ћерке Маре за султана Мурата II. Мару је уз богате поклоне султану отпратио њен млађи брат Стефан. Турци су Стефана задржали као таоца, а касније заједно са братом Гргуром ослепели.

6* Где је била престоница Србије у доба Бранковића?

Престоница Србије у доба Бранковића била је у граду Смедереву.

7. Изградња Смедерева.

Деспот Ђурађ је угарском краљу Жигмунду вратио Београд. Зато је на брзину саградио нову престоницу, град Смедерево.

8. Први пад Деспотовине под турску власт.

После смрти краља Жигмунда султан Мурат II затражио је од деспота Ђурађа да раскине вазалство са Угарском. Када је деспот је то одбио па су Турци напали Србију. Ђурађ са најмлађим сином Лазаром и женом одлази у Угарску по помоћ. Турци су 1439. освајају Смедерево и заробљавају најстаријег деспотовог сина Гргура. Две године касније пало је и Ново Брдо, чиме је цела Србија била освојена.

9. Српско-угарски рат против султана Мурата II.

Нови угарски краљ Владислав I прихватио је деспота Ђурађа за вазала. Њих двојица су окупили велику војску и 1443. упали у Србију. Због издаје султановог вазала Скендербега (Ђурађ Кастриот) Турци су поражени код Ниша. Хришћанска војска продрла је до Софије и спалила је. Даље ратовање прекинуто је због зиме. Изненађен великом победом Срба и Мађара код Ниша султан Мурат II започео преговоре. Мир је склопљен у граду Сегедину. Султан је деспоту вратио Србију и ослепљене синове.

10. Битка код Варне.

Опијен великим успехом угарски краљ Владислав је одбацио мир са султаном. Деспот Ђурађ успротивио се овом вероломству. Одбио да се придружи Угарској. Угарска војска упала је у Бугарску и опсела град Варну на Црном мору. Мурат II дошао је у помоћ опсадном граду 1444. разбио угарску војску. У бици је погинуо и сам угарски краљ Владислав I Јагелонац.

11. Друга Косовска битка.

Нови угарски краљ био је још дете. Зато је за регента постављен угарски велможа Јанош Хуњади (Сибињанин Јанко). Хуњади је решио да настави рат са Турцима. Склопио савез са господарем Албаније – Скендрбегом. Са великом војском упао у Србију и кренуо ка Албанији. Деспот Ђурађ одбија да му се придружи, па Хуњадијева војска опустошила Србију. Султан Мурат II дочекао је Угре на Косову 1448. и страховито их поразио. Велики број угарских велможа је изгинуо, а Хуњади се једва спасио бекством.

12* Објасни појам регент.

Регент је племић који привремено влада државом док је владар малолетан или болестан.

13. Турско освајање Цариграда .

Нови турски султан Мехмед II Освајач одлучио је да покори Византију. У пролеће 1453. топовима је разорио зидине Цариграда и заузео град. Последњи византијски цар Константин XI погину је бранећи своју престолу. Турци су поубијали на хиљаде људи. Највећу цркву на свету – Свету Софију претворили су у џамију. Цариград је постао нова престоница Османског царства. После више од 1 000 година Византија је престала да постоји .

14. Поход Мехмеда II Освајача на Београд.

Пад Цариграда изазвао је велико узнемирење у Европи. Припремао велики крсташки рат против Османлија. Да би обезбедио северну границу свога царства Мехмед II морао је да покори Србију.. Прво је освојено Ново Брдо. Следеће године огромна турска војска (100 000 ратника 300 топова и 200 бродова) устремила се на Београд. Хришћанске браниоце (50 000 ратника) предводио је Јанош Хуњади. После двонедељних жестоких борби Турци су поражени, али је Хуњади умире од куге. Пред Нову годину умро је и деспот Ђурађ.

15. Владавина деспота Лазара Бранковића.

Деспота Ђурађа наследио је син Лазар који једини није био ослепљен. Лазар је имао три ћерке. Владао само две године. И он је био двоструки вазал – угарски и турски. Био је непријатељски расположен према Турцима. Зато се сукобио са својим војводом Михајлом Анђеловићем братом великог везира (Махмуд-паше Анђеловића). После деспотове изненадне смрти 1458. дошло је до сукоба и међу Бранковићима. Једни су били за сарадњу са Турцима, а други за сарадњу са Угарском.

16. Владавина деспота Стефана Слепог.

После смрти деспота Лазара Бранковића на власт је доведен његов слепи брат Сефан. Слепи деспот пао је под утицај своје снаје присталице Угарске. Незадовољан тиме, присталица Турака Михајло Анђеловић пустио је турски одред у Смедерево. Међутим, Смедеревци су турске војнике поубијали, а Михајла затворили. Ово је Турцима био повод да освоје и преостали део Србије. Тако је Србија 1458. сведена на два града - Смедерево и Голубац. Зато је угарски краљ збацио слепог деспота са власти.

17. Деспот Стефан Томашевић Котроманић.

Угарски краљ Мађаш Хуњади спремао се за велики турски удар. Да би ојачао јужну границу решио је да Деспотовину уједини са Босаном. Уговорио је удају српске принцезе Јелене Бранковић за босанског принца Стефана Томашевића. Тако је будући краљ Босне постао деспот Србије.

18. Пад Србије под турску власт.

Султан Мехмед II одбио је да призна Стефана Томашевића за владара Србије. Огромна турска војска стигла је пред Смедерево. Уплашен огромном турском силом деспот Стефан Томашевић је предао Смедерево. У замену за то добио је слободан пролаз у Босну. Падом Смедерева 20.6.1459. престала да постоји средњовековна Србија.

19* Када је Србија пала под турску власт?

У лето 1459. када су Турци освојили Смедерево.

20* Наведи последњу средњовековну династију у Србији.

Последња средњовековна династија у Србији била је династија Бранковића.

